

приймає. Факультетські координатори програм *ECTS* також; складають докладний пакет опису факультету. Ці пакети є своєрідним рекламним проспектом факультету, навчатися на якому може зажадати кожний зацікавлений у навчанні іноземний студент. До цього рекламного проспекту входять відомості про факультет, починаючи з поштової адреси й закінчуючи детальним описом обов'язкових і елективних курсів. До цього документа включають також кількість годин, відведених на вивчення кожного курсу, і кількість кредитів, які можна заробити, якщо вибрати той чи інший курс.

Крім того, декларований учасниками «болонського процесу» принцип сприяння мобільності, що передбачає мобільність студентів, персоналу та випускників, відкриває перед українськими студентами величезні перспективи. Європейські університети бажають розвивати мобільність як по «горизонталі», так і по «вертикалі», і не розглядають віртуальну мобільність як заміну мобільності фізичної. Вони мають намір творчо використати існуючі інструменти визнання і мобільності дипломів (*ECTS*, Лісабонську конвенцію, Додаток до диплома, сіть *NARIC/ERIC*). З огляду на надзвичайно важливу роль викладацького складу з європейським досвідом, університети бажали б усунути вимоги до національності, а також інші перешкоди й перепони для академічної кар'єри в Європі. Проте необхідний також загальний європейський підхід до віртуальної мобільності та транснаціональної освіти. Європейські вищі навчальні заклади бажать стати привабливими для талановитих людей усіх континентів. У зв'язку з цим передбачається програма дій на інституційному, національному та європейському рівнях. Специфічні заходи включають адаптацію програм; ступені, які зрозумілі як у Європі, так і поза її межами; необхідні засоби забезпечення якості; програми, що викладаються основними світовими мовами; адекватну інформацію і маркетинг; доброзичливий сервіс для іноземних студентів і науковців, а також стратегічну роботу в рамках вузівських мереж. Керівники європейських вищих навчальних закладів визнають, що їхні студенти бажать отримати кваліфікації, які вони можуть ефективно використовувати для свого навчання і кар'єри по всій Європі.

Вищі навчальні заклади звертаються до урядів з проханням заохочувати і сприяти змінам, забезпечувати механізм координації і керівництва зближенням з урахуванням національних і європейських особливостей. Вони підтверджують свою здатність і готовність ініціювати і підтримувати сумісні зусилля для того, щоб:

- реорганізувати й омолодити програми та вищу освіту в цілому;
- будувати й розвивати вищу освіту на основі наукових досліджень;
- розробляти й запроваджувати взаємоприйнятні механізми для оцінки, гарантії та підтвердження якості освіти;

- покладатися на загальні стандарти європейського вимірювання і забезпечувати сумісність різних інститутів, програм та ступенів;
- підтримувати зусилля з модернізації університетів у країнах, де існують проблеми входження до зони європейської вищої освіти;
- здійснювати зміни, будучи відкритими, привабливими і конкурентно-здатними вдома, в Європі та світі;

Слід зазначити, що європейські вищі навчальні заклади вважають за необхідне, щоб вища освіта була відповідальною перед суспільством.

На жаль, на Україні сьогодні немає жодного вузу, який зможе похвалитися повноцінною участю в «болонському процесі». В цілому ж використання переваг, що їх обіцяє «болонський процес» українським студентам, – справа найближчого (сподіватимемося) майбутнього.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Козир О.О., доцент

Полтавський університет споживчої кооперації України

Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах передбачає оволодіння ними сучасних комп'ютерних технологій. Відповідно до концепції комп'ютеризації підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах освіти споживчої кооперації передбачена організація наскрізної комп'ютерної підготовки спеціалістів протягом усього періоду навчання студентів. Щоб реалізувати наскрізну комп'ютерну підготовку, в навчальних планах передбачені дисципліни, які спрямовані на вивчення інформатики, комп'ютерних технологій та інформаційних систем. Такі дисципліни вивчаються студентами протягом усього терміну навчання у вузі. Наприклад, при підготовці студентів спеціальності «Фінанси» навчальним планом передбачені такі дисципліни комп'ютерної підготовки: «Інформатика та комп'ютерна техніка», «Комп'ютерні мережі та системи», «Інформаційні системи та технології у фінансах», «Сучасні комп'ютерні технології».

На 1-2 курсах студенти вивчають базові дисципліни комп'ютерної підготовки. У цей час студенти отримують навички роботи з операційними системами, прикладними програмами загального спрямування та технологіями роботи з мережами. Набуті знання дають можливість використовувати комп'ютерну техніку під час навчання більшості дисциплін. На старших курсах головна задача дисциплін комп'ютерної підготовки – прищепити студентам навички використання фахового прикладного програмного забезпечення.

У будь-якій галузі одночасно використовується велика кількість програм, які пропонуються різними фірмами-розробниками програмного забезпечення та призначені для експлуатації на підприємствах різних форм власності. Для кожної спеціальності бажано у навчальному закладі мати програми, з якими випускники будуть мати справу у подальшій фаховій роботі. До таких програмних засобів належать різноманітні автоматизовані робочі місця (АРМ) фахівців та комплексні системи автоматизації підприємства.

Як показує досвід придбання та використання фахового програмного забезпечення, у навчальному закладі, фірми-розробники програмного забезпечення зацікавлені у підтримці зв'язків з цими навчальними закладами. Програмне забезпечення передається або продається (5–15 % від вартості продукту) на умовах його використання у не комерційних цілях і тільки для навчання. Проблемними питаннями є придбання програмного забезпечення, яке використовується у державних установах. Наприклад, ознайомлення студентів із програмним забезпеченням, яке використовується у податковій інспекції чи казначействі, є досить складною задачею.

У Полтавському університеті споживчої кооперації України для навчання студентів спеціальності «Фінанси» використовується декілька фахових комп'ютерних програм. Автоматизація банківської діяльності вивчається із застосуванням програмного комплексу «Операційний день банку Скарб», який розробила Київська компанія «Полісистем». До складу комплексу входить декілька автоматизованих робочих місць: АРМ адміністратора, АРМ бухгалтера, АРМ системи електронних платежів, Клієнт-банк тощо. Автоматизацію фондового ринку України студенти фінансистів вивчають на прикладі програмного комплексу «Акціонер», розробленого компанією ЕЛІС і призначеного для ведення реєстрів власників іменних цінних паперів. До складу цього комплексу також входить декілька автоматизованих робочих місць фахівців.

Оволодіння навичками роботи з фаховим програмним забезпеченням – це поєднання набутих знань з основ інформатики, комп'ютерної техніки та технологій роботи у комп'ютерних мережах зі знаннями, отриманими на фахових кафедрах. Позитивним також є використання клієнт-серверної технології для зазначеного фахового програмного забезпечення. Ця технологія дає можливість у навчальному комп'ютерному класі змодельовати робочі місця реального підприємства.

Для студентів спеціальності «Фінанси» моделюється навчальний комерційний банк, у якому організовано декілька робочих місць операціоністів: АРМ адміністратора, АРМ працівника банку,

АРМ системи електронних платежів, Клієнт-Банк. Аналогічно моделюється навчальний реєстратор, де з використанням інформаційної системи організовано навчання працівника підприємства, яке веде реєстр власників іменних цінних паперів.

Клієнт-серверна технологія дозволяє проводити всі операції у навчальному банку та навчальному реєстраторі у режимі реального часу, бачити зміни у базі даних та оцінювати наслідки проведених операцій, що розвиває творче мислення студентів.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМЕТРІЇ

Литвиненко Ю.О., асистент

Полтавський університет споживчої кооперації України

У сучасних умовах реформування вищої школи України та перспектив поступового входження її до Європейських структур суттєву роль зараз відіграє самостійна робота студентів. Як відомо, самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу. І, тому години, які відводяться на вивчення того чи іншого предмета чи дисципліни потрібно, використовувати з якомога оптимальними результатами.

Економетрія відноситься до циклу фундаментальних наук у галузі підготовки спеціалістів з економічних спеціальностей, оскільки процес прийняття обґрунтованих рішень дуже тісно пов'язаний з визначенням кількісних співвідношень між економічними показниками. Економетрія ж, як наука, саме і вивчає методи кількісного вимірювання взаємозв'язків між економічними процесами та явищами. Але при проведенні лекційних занять усі питання не можуть бути висвітлені до кінця. Та, очевидно, і не потрібно цього робити. Адже на лекції лектор повинен, перш за все розглядувати питання практичного застосування знань дисципліни та основні означення та поняття науки як такої. Всі інші відомості студент може знайти у будь-якому підручнику чи посібнику з відповідної дисципліни.

Економетрія з точки зору вивчення є дуже специфічною дисципліною. Адже, згідно з навчальними планами, не передбачено семінарських занять, до яких, як відомо, студенти готуються, перш за все самостійно. При такій підготовці особливо на перше місце виходить самостійна робота та вміння студентів працювати у звичайній та електронній бібліотеці й використовувати інформацію зі світової мережі Інтернет. Проведення ж лабораторних занять дає лише змогу студентам покращити практичні навички застосування економетричних алгоритмів, які направлені на побудову та аналіз уже побудованої моделі.